

Ukos światła / NEW ART.BOOK – wystawa w Domu Oświatowym Biblioteki Śląskiej

Galeria Intymna, Dom Oświatowy Biblioteki Śląskiej, ul.
Francuska 12, Katowice

Termin: 25.04–30.05.2025 r.

Idea wystawy, główna kuratorka: Ewa Kokot, Dom Oświatowy
Biblioteki Śląskiej, Biblioteka Śląska w Katowicach

Zespół kuratorski Pracowni Grafiki Książki ASP w Katowicach:
Bogna Otto-Węgrzyn, Katarzyna Wolny-Grządziel

Zespół kuratorski Pracowni Ilustracji ASP w Katowicach: Anna
Machwic, Jadwiga Lemańska

Zespół kuratorski Katedry Grafiki Wydziału Prawa i Komunikacji
Społecznej Uniwersytetu SWPS we Wrocławiu: Małgorzata
Jabłońska, Piotr Szewczyk, Katarzyna Sowa, Anna Szalwa

Wystawa towarzyszy Konferencji „Książki dla dzieci – jak to
się robi?”, organizowanej przez Akademię Sztuk Pięknych w
Katowicach w ramach Biennale „Książka dobrze zaprojektowana –
zaczniemy od dzieci”.

Idea wystawy

Książka artystyczna nie należy do terminów, które łatwo jednoznacznie określić. To pojęcie otwarte, zależne od perspektywy i intencji artysty oraz od odbioru ze strony widzów podczas wystaw. Najczęściej definiuje się ją jako dzieło, które odzwierciedla aktualne nurty współczesnej sztuki i literatury – WSPÓLNIE. Często przybiera formę eksperymentu, w którym tekst, grafika, ilustracje oraz obraz splatają się w jedną całość. Tak jak w przypadku grafiki artystycznej, każdy egzemplarz książki artystycznej jest unikatowy, co podkreśla chociażby jego ręczna numeracja. Warto jednak zaznaczyć, że książka artystyczna nie zawsze musi być pięknie wydana.

Eugeniusz Józefowski, ekspert w tej dziedzinie, zwraca uwagę, że książka jako forma wypowiedzi artystycznej często różni się od tradycyjnych, estetycznie dopracowanych wydań. Chociaż książka może być atrakcyjna wizualnie czy doskonale zaprojektowana, te cechy niekoniecznie kwalifikują ją do świata sztuki. Tradycja współczesnych książek artystycznych zyskiwała na znaczeniu wraz z rozwojem awangardowego ruchu na początku XX wieku (1). Zmiany w postrzeganiu sztuki i poezji przyczyniły się do wykształcenia nowego podejścia do dzieła jako nośnika treści i obrazów. W latach 70. i 80. XIX wieku popularność zdobywały książki typu *livre à vignettes*, cenione jako obiekty kolekcjonerskie (2). Większość artystów, którzy współcześnie zajmują się tworzeniem książek, przejawiają zainteresowanie książką jako fizycznym obiektem. Połączenie unikatowej formy, treści i przekazu, tworzy harmonijną całość. Idealna książka jest zatem pełnym, fizycznym ucieleśnieniem samej siebie. To wrażliwy, intymny obiekt, który przekazuje odbiorcom zamysł twórcy.

Wystawa „Ukos światła / NEW ART.BOOK” w Galerii Intymnej Domu Oświatowego Biblioteki Śląskiej nawiązuje do doświadczeń Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi czy Galerii AT w Poznaniu. Pragniemy po raz pierwszy w Bibliotece Śląskiej pokazać najnowsze trendy książki artystycznej w Polsce, pochodzące z dwóch ośrodków. Na wystawie zobaczymy prace zarówno studentów, jak i wykładowców Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach oraz Uniwersytetu SWPS we Wrocławiu. Tytułowy „Ukos światła” stanowi fragment tekstu Emily Dickinson (3) i jest nawiązaniem literackim do tematyki prezentowanych artbooków. Pojawiają się wątki tematyczne dotyczące między innymi ekologii, bioróżnorodności oraz idee miłości, śmierci i przemijania. Osobnym wątkiem jest tematyka kolekcjonowania, spisu oraz multiplikowania. Wydaje się to zbieżne z twórczością amerykańskiej poetki, w której motywy wielokrotnie się powtarzają, tworząc swoiste kolekcje, a treść oparta jest na niedopowiedzeniach, podobnie jak obiekty prezentowane na wystawie. Celowo wnosimy w pokaz wizualny wątek literacki.

Jest to podyktowane łąčeniem języka wizualnego i poetyckiego w wyjątkowym miejscu ekspozycji, jakim jest przestrzeń biblioteki. Kuratorki i kuratorzy mają nadzieję, że wystawa nie tylko przyczyni się do pokazania rangi takiej twórczości, ale będzie początkiem prezentacji cyklicznych wystaw artbooków w przyszłości.

Ewa Kokot

1. Eugeniusz Józefowski, „Refleksje nad tematem”. W: E. Józefowski (red.), „Książka artystyczna jako obiekt oraz warsztat edukacyjny”. Instytut Sztuki WSP. Zielona Góra 1998.
2. Sarah Bodman, „Liberatura, literatura i książka artystyczna: kontekst, treść i istotne znaczenie materiału”. Teoria–Literatura–Kultura” Nr 32 (1) /2016 – Liberatura.
3. Emily Dickinson, wiersz 258, tłumaczenie: Krystyna Lenkowska

Pracownia Grafiki Książki ASP w Katowicach to autorska pracownia specjalistyczna działająca od 2009 roku w strukturze Katedry Grafiki Katowickiej Akademii Sztuk Pięknych. Zajęcia w pracowni są dostępne dla studentów wszystkich kierunków studiów prowadzonych w ASP w Katowicach. Celem pracowni jest rozwijanie umiejętności budowania własnej narracji wizualnej w obszarze książki i pokrewnych form edytorskich. Powstające projekty mają charakter autonomicznych wypowiedzi artystycznych, których warstwa wizualna stanowi integralną część przekazu. Książki z założenia nie pełnią funkcji użytkowych, stanowiąc formę autorskiej wypowiedzi artystycznej, wykorzystującej współcześnie dostępne technologie „małej” poligrafii i tradycyjną wiedzę introligatorską. To podejście przyczynia się do utrwalenia i zachowania historycznej wiedzy na temat technologii sztuki książki oraz pozwala na zastosowanie jej w nowym kontekście technologicznym, artystycznym i kulturowym. Studenci zachęceni są do wykorzystywania w swoich pracach niestandardowych technologii druku (np. riso), i wychodzenia poza koncepcję tradycyjnej książki kodeksowej.

Na wystawie prezentujemy prace zrealizowane na przestrzeni

kilkunastu lat przez studentów różnych kierunków studiów oraz wybrane prace dyplomowe studentów grafiki. Autorzy prac posługują się indywidualną, często wielowątkową narracją, do której dostosowują ostateczną formę swoich publikacji.

Osoby prowadzące: Bogna Otto-Węgrzyn, Katarzyna Wolny-Grządziel

Pracownia Ilustracji ASP w Katowicach

Pracownia Ilustracji działa na Wydziale Projektowym Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach i jest otwarta dla studentek i studentów wszystkich kierunków studiów – grafiki, malarstwa, projektowania graficznego oraz wzornictwa.

W ramach zajęć podejmujemy wyzwania związane z szeroko rozumianą ilustracją. Pracujemy nad książkami obrazkowymi, komiksami, nowelami graficznymi, ilustracją prasową, rysunkiem satyrycznym, projektami gier karcianych i planszowych, ilustracją użytkową (m.in. dla aplikacji mobilnych), a także ilustracją wspierającą przekaz informacji wizualnej i wieloma innymi formami narracji obrazem. Szczególny nacisk kładziemy na rozwijanie indywidualnego języka ilustratorskiego oraz świadome dopasowanie środków wyrazu do tematu i odbiorcy.

Na wystawie prezentujemy publikacje powstałe w Pracowni jako prace dyplomowe studentek projektowania graficznego, zarówno studiów licencjackich, jak i magisterskich. Wśród nich znajdują się książki obrazkowe dla dzieci, komiksy oraz publikacje o charakterze edukacyjnym. Wszystkie są projektami autorskimi – ich autorki stworzyły nie tylko warstwę graficzną, ale również scenariusz i treść – często we współpracy z ekspertami w podejmowanym temacie.

Prezentowane na wystawie prace skierowane są głównie do młodszych odbiorców. Wiele z nich zostało dostrzeżonych i wyróżnionych poza murami uczelni – zdobywały nagrody w konkursach i zostały opublikowane na rynku wydawniczym.

Osoby prowadzące: Anna Machwic, Jadwiga Lemańska

Katedra Grafiki Uniwersytet SWPS

Studia na kierunku Grafika Uniwersytetu SWPS funkcjonują na Wydziale Prawa i Komunikacji Społecznej we Wrocławiu. Jest to

jedyny kierunek w Polsce, w tak ścisłym stopniu łączący społeczny kontekst (komunikację społeczną) z warsztatem projektowym.

„Każda wielka szkoła ma swój własny manifest. My wielcy nie jesteśmy – raczej jesteśmy dobrym sąsiadem, który dzieli się swoją wiedzą, kompetencjami i umiejętnościami dla organizacji lepszego świata” głosi manifest Katedry Grafiki. W wyborze publikacji, które jako zespół osób studiujących i wykładowców prezentujemy na wystawie „Ukos światła / NEW ART.BOOK” wyraża się szereg wartości i postaw obecnych w naszym manifeście. Są one także widoczne w praktyce – w aktywności naukowej, projektowej, artystycznej i w dydaktyce. To – między innymi – ciekawość, otwartość, refleksyjność, różnorodność, równość, zaangażowanie społeczne i respektowanie kontekstu komunikacyjno-społecznego w twórczym działaniu.

Prace osób studenckich powstały na zajęciach Projektowania publikacji, Myślenia wizualnego i Seminarium dyplomowego. Są efektem procesu poszukiwań badawczych, zmagania ze znaczeniem tekstu, działań w obrębie layoutu, typografii, ilustracji oraz fotografii. Opowiadają historie, intrygują, poruszają, czasem bawią. Stanowią artbooki w szerokim znaczeniu – conceptualnym, komunikacyjnym i formalnym – od autobiografii po poradnik antydyskryminacyjny, od katalogu uczelnianych krzeseł po typograficzną interpretację snów, od kodeksu po makietę. Publikacjom osób studenckich towarzyszą publikacje osób wykładowców, należących do zespołu kuratorskiego.

Osoby prowadzące: Małgorzata Jabłońska, Agnieszka Semaniszyn-Konat, Katarzyna Sowa, Anna Szalwa, Piotr Szewczyk

Kontakt:

Dom Oświatowy Biblioteki Śląskiej

ul. Francuska 12, Katowice

tel. [+48 32 255 43 21](tel:+48322554321)

e-mail: domoswiatowy@bs.katowice.pl

Zasady rozpowszechniania wizerunku uczestników wydarzeń
odbywających się w Bibliotece Śląskiej
